

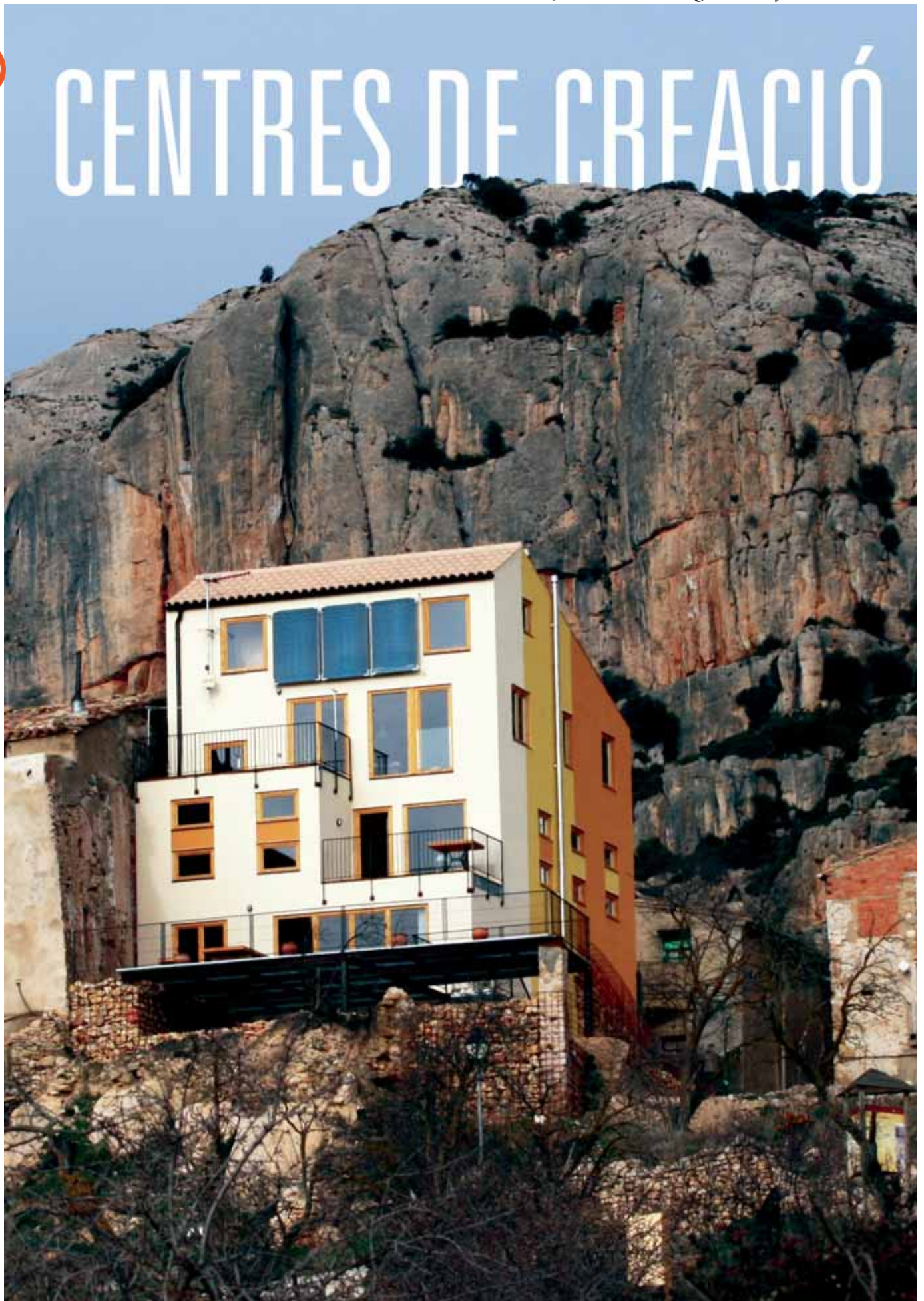
CULTURA

CENTRES DE CREACIÓ

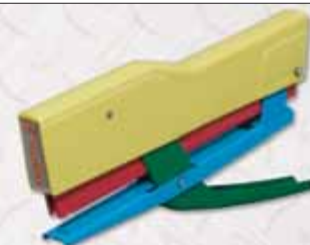

El·s espais de creació artística

apareixen cobrint tota mena de disciplines. Addend al Montsant (foto), Factoria d'Art a Banyoles i Konvent Zero a Berga en són tres bons exemples

DISSENY
sense més paraules

Distribuït per:
ZYX IDEAS
Tel. 93 210 45 45
zyxideas@zyxideas.com
www.zyxideas.com

Revolució 'indie'

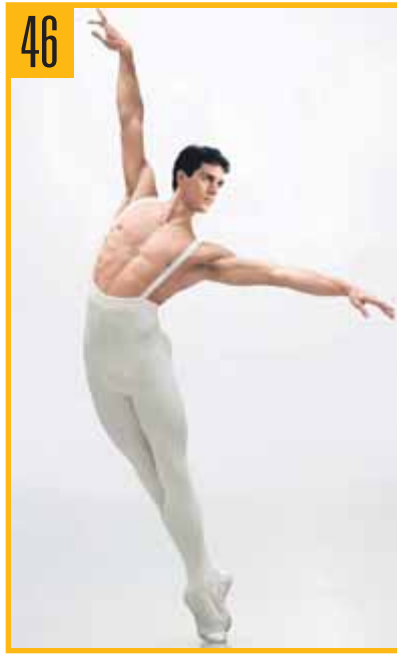
Aquests últims dies han aparegut diferents notícies als diaris relacionades amb la cultura i la producció de riquesa que genera. La consultora Ernst & Young ha presentat un informe en què es demostra que la cultura és el tercer sector amb més ocupació directa a Europa, davant de la metal·lúrgia, siderúrgia o l'automòbil. Per altra banda creix la preocupació per la desertització cultural al nostre país, sempre entre els furgons de cua. Ho he repetit moltes vegades, però cal reiterar la crítica a les polítiques culturals erràtiques per part de l'administració, a la barricada continuada contra el sector, tant amb els impostos com amb el model anticultural que es premia. No es pot atribuir a la cultura l'èxit turístic de Barcelona? Què vénen a veure els turistes si no és Gaudí, Picasso, Dalí i companyia? No és cultura l'increment dels festivals i concerts de tots els estils? No era el llibre un baluard?

Per aquest motiu hem volgut destacar en aquest primer suplement d'estiu diferents iniciatives noves per dinamitzar la cultura al territori, sorgides de l'àmbit privat, allò que alguns van anomenar "fàbriques de creació". Hem incidit en col·lectius d'art lliure i global, com l'espai Addend al Priorat o el Konvent O de Berga. Els primers fent una gran inversió econòmica personal, els segons, a partir de l'ocupació d'una colònia industrial abandonada. Tots dos des d'una mentalitat llibertària oberta. També la Factoria d'Art de Banyoles, Ca l'Estruch de Sabadell, L'animal a l'esquena a Celrà i la factoria creativa de Pepa Plana a Terres de l'Ebre. Són una imatge de la resistència, que s'hauria de sumar a col·lectius que generen petites editorials, galeries o cinema independent, amb personatges de la vàlua d'Albert Serra. Segurament no sortirem de la idea depressiva que no hi ha futur, però el moviment es demostra caminant i no cal mirar enrere ni idealitzar el passat. Invertir en cultura és invertir en riquesa, en estil i, sobretot, en el futur. *

“
Invertir en cultura és invertir en riquesa, en estil i en futur

Sumari

46

ROBERTO BOLLE

Un dels ballarins actuals més espectaculars, l'italià Roberto Bolle, sempre entre Milà i Nova York, actua el 29 de juliol al Castell de Peralada. Valèria Gaillard l'ha entrevistat.

18

VÍCTOR OBIOLS

L'últim premi Carles Riba de poesia, Víctor Obiols, comenta l'obra *Dret al miracle*, a l'entrevista que li ha fet Carles Morell.

58

ALBERT SERRA

El cineasta va presentar al passat Festival de Canes *La mort de Lluís XIV*. Imma Merino ha parlat amb ell sobre aquesta pel·lícula.

38

GRUP HERMES
President: Joaquim Vidal i Perpinyà.
Consell d'Administració: Lúcia Vidal i Juventench (vicepresidenta), Eduard Vidal i Juventench, Esteve Colomer i Font i Joan Vall i Clara.
Consell Editorial: Xavier Albertí (president), Joan Villarroja (vicepresident), Joan Ballester, Josep Delemus, Lluís Foix, Rosa Font, Dolors Lloveras, Jordi Maluquer, Jaume Oliveras, Vicent Sanchis, Teresa Seseras i Pep Collelldemont.
Direcció Executiva: Joan Vall i Clara (conseller delegat), Xevi Xirgo (Informació General), Emili Gispert (Informació Esportiva), Toni Muñoz (Serveis), Josep Madrenas (Webs i Sistemes), Albert París (Comunicació), Anna Maria Ribas (Gènera Comercial), Miquel Fuentes (Administració i Recursos Humans), Lluís Cama (Producció i Logística), Concepció Casals (Distribució) i Ricard Forcat.

CULTURA Suplement de Cultura i Espectacles d'El Punt Avui
Edita: Hermes Comunicacions SA.
www.elpuntavui.cat
Centraleta Girona: 972 18 64 00
Centraleta Barcelona: 93 227 66 00
Atenció al client: 972 18 64 80
Redacció Girona: Güell, 68. 17005 Girona
Redacció Barcelona: Diputació, 284, 4t. 08009

Director: Joan Ventura
Redactors en cap: David Castillo, Jaume Vidal
Redacció: Jordi Bordes, Gemma Busquets, Jordi Camps Linnell, Xavier Castillón, Miquel Fontela (disseny), Montse Frisach, Valèria Gaillard, Lluís Llort, Maria Palau, Florentí Morante (disseny), Xavier Roca, Bernat Salvà, Eva Vázquez, Guillem Vidal.

Conseller delegat: Joan Vall i Clara.
Gerència Comercial: Anna Maria Ribas.
Direcció Comercial: Maria Àngels Taulats.
Webs i Sistemes: Josep Madrenas (director), Marc Massot (Programari), Joan Sarola (Sistemes) i Ramon Buch (Disseny).
Recursos Humans: Miquel Fuentes. Administració: Carme Bosch. Producció i Logística: Lluís Cama.
Distribució: Concepció Casals. Dipòsit legal: GI 107-2016

Amb el suport:
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Natura, paisatge i art total

Després d'una dècada de treball al Priorat, els artistes reusencs Montserrat Cortadellas i Francesc Vidal funden Addend al Montsant

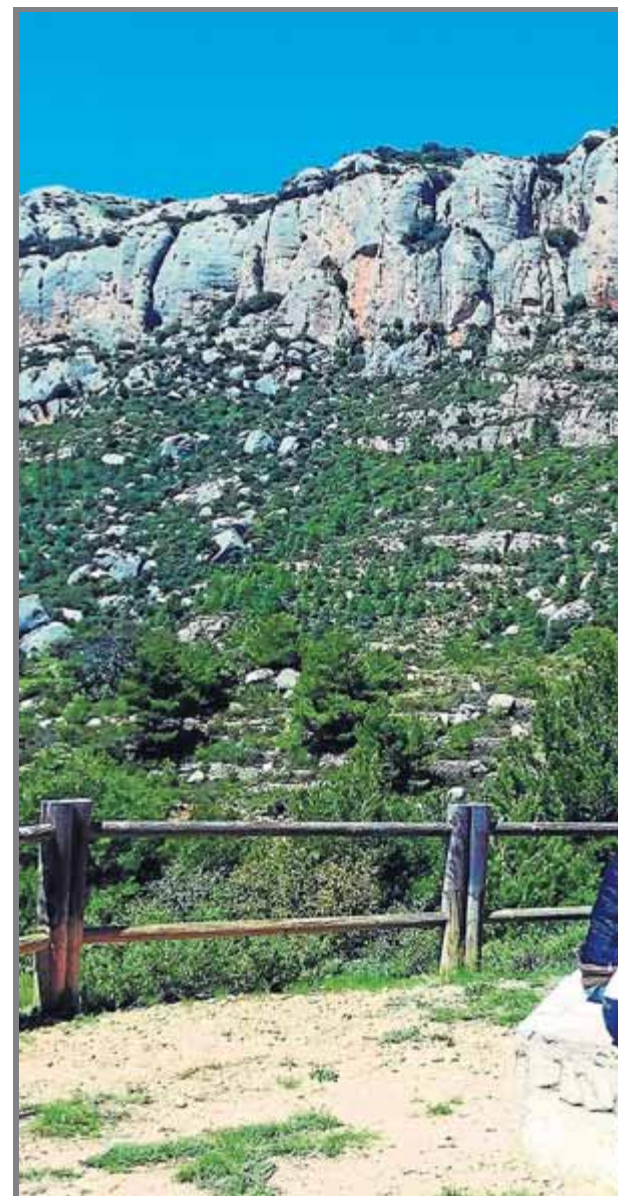
La imponent serralada del Montsant és el rerefons de natura del nou centre Addend
ARXIU

Impossible dissociar Addend de l'entorn. És una troballa enmig de carreteres a l'interior de les muntanyes del Priorat, potser com a única referència la cartoixa d'Escaladei, fundada al segle XII per Alfons el Cast i primera cartoixa de la península. Arribem a la Morera, seguint un desviament al poble de Cornudella. Un no s'estranya que, malgrat que ara la carretera és més que acceptable, el llogaret fos un bressol d'eremites. El paisatge és contundent. Pel darrere la serralada del Montsant enmig de l'altiplà, que deu el seu nom etimològicament a la Muntanya Santa per la quantitat de personatges que es van retirar a conrear l'oració i el contacte directe amb Déu. Segurament, el més semblant que podríem trobar avui dia són els artistes, tant els de la paraula com el de les arts plàstiques. Per aquest motiu no m'estranya que dos dels artistes més inquietos del panorama català des dels anys vuitanta, els reusencs Montserrat Cortadellas i Francesc Vidal, l'hagin adoptat com el seu centre d'operacions: en aquest cas un confortable espai per impulsar tota mena d'iniciatives vinculades a la creativitat: arquitectura, tallers de pedagogia de l'art, video-poesia com el que acaba d'impartir Lis Costa... Cadascú pot desenvolupar el seu projecte o animar-se a participar en els que proposa Cortadellas, artista visual i educadora, que ha fet una inversió important en la restauració d'un espai en ruïnes, amb un edifici eficient de disseny bioclimàtic, realitzat per Josep Bunyesc, premi Nacional de Cultura del 2012.

Amb preus populars, que inclouen els cursos i l'estança, unes confortables lliteres a les cabines d'una de les plantes, Addend "és una infraestructura estable i independent que neix amb l'objectiu de potenciar, facilitar i desenvolupar la investigació, la producció i la difusió de propostes avançades, crítiques i compromeses d'art contemporani que tinguin molt en compte el context que les acull". Cortadellas ens diu que Addend pretén generar un marc d'actuació favorable quant a potenciar la trobada, el debat i el transvasament de coneixements, la interrelació multidisciplinària,

**Addend
proposa la
trobada i el
debat obert**

la investigació...; en definitiva, la producció en col·laboració. Addend vol facilitar estades, eines, informació i contactes als creadors, i activar la interrelació entre agents culturals, usuaris i públic". Ens ho explica mentre va obrint portes, que poden contenir des del que ella anomena el "taller brut", cal dir que amb una netedat impecable, fins a les escotilles que condueixen a altres espais, a la terrassa, on la panoràmica s'obre, més enllà de la cinglera i dels barrancs, pel paisatge civilitzat de les

vinyes, la carretera serpentejant, a no gaires quilòmetres de Reus i Tarragona, i els arbres i els esbarzers, plens de móres, que donen nom a la Morera.

Montserrat Cortadellas i Francesc Vidal no són uns novinguts al panorama artístic. Han estat dels artistes més trencadors i llibertaris des dels anys vuitanta i sempre han mantingut la veu crítica. Alguns els recordaran per les provocatives postals de

A sota, espai on s'imparteixen els tallers, al costat de les cabines amb les lliteres per pernoctar
ARXIU

començament dels noranta, signades com a Fills Putatius de Miró, en què podien ser singularment virulents: "On són els intel·lectuals? A la Caixa demanant subvencions" o "Alarmant sobredosi de Perajau-me. Altaió, la nostra paciència té un límit", enmig d'atacs furibunds a buròcrates de la Generalitat, dels quals ningú ja no recorda ni els noms. Amb diferents noms o sigles van fer destacades mostres d'art postal, re-

vistes de referència com *Fenici*, del 1985 al 1993, una de les propostes més extraordinàries de l'ecosistema català contemporani i que semblava d'un altre àmbit, més a prop de França o Alemanya que no pas del nostre. D'aquí passarien als monogràfics o a la programació Talp Club, amb què Vidal va obrir la ciutat de Reus a la modernitat mentre intentava buscar la resposta directa de l'espectador. Cortadellas va optar

per la docència i la pedagogia fins esdevenir un far, durant els darrers deu anys, singularment al Priorat. Quan els pregunto com podrien relacionar el nou projecte amb les dècades anteriors, amb les revistes, l'organització d'exposicions i la obra pròpia, Vidal dispara amb les seves respostes frenètiques: "Des dels anys vuitanta hem editat una trentena de revistes en diversos formats, plantejaments i continguts..."

Hem fet programacions de cultura contemporània a Reus (Talp Club), a Lleida (Txec), a Tarragona (Poetes), al Priorat (Priorat Centre d'Art)... quasi sempre a la perifèria de la perifèria (segons els Google maps/canònics/oficials)... tot i que naltros sempre ens hem considerat el centre... Bàsicament un seguit d'actuacions enfocades a corregir les mancances pel que fa a suport a activitats experimentals, innovadores, de risc, no comercials, de cultura contemporània multidisciplinària.... El fet d'enfocar aquestes activitats com a artistes afectats per aquestes mancances fa que les solucions intentin anar a l'arrel del problema i ens situem al costat dels creadors: potenciar la producció, assumir honoraris dels artistes, cercar nous usuaris i públic, obrir nous territoris i espais d'actuació, fomentar els aspectes pedagògics..."

I el cert és que el projecte és, en síntesi, un nou intent de no cedir a les rutines, en aquest cas afavorint un punt de trobada, però, com remarquen, "movent-nos entre

Addend obre la visió sense traïr conviccions

les esclatxes i els intersticis que et permetin avançar sense traïr les pròpies conviccions... Un altre aspecte és la ubicació ideològica en què ens situem, propera a l'anarquisme, l'autogestió i a la independència de la institució, amb tot lo que implica de bo i de dolent, d'agilitat, d'improvisació, de buscar noves ubicacions amb resultats *a priori* poc fiables..." Vidal especifica que la proposta passa per les organitzacions petites i mòbils de diverses unitats, intel·ligentment entrelaçades per crear un marc que reemplaci els dinosàurics models d'organització de què parlava Robert Fripp fa anys... Diríem que la concepció, privada i independent de qualsevol vinculació institucional, té un fort component ideològic perquè és absolutament lliure, per tant ningú no et pot donar ordres ni ser dirigista. Això no simplifica la projecció ni la limita sinó que la vehicula a grans propostes, penso en la Factory de Warhol entre altres espais urbans, tot i que aquest es troba immers en la natura i és essencialment un luxe a preus populars, un somni llibertari de netedat i elegància.

Des de diferents plataformes, com Sàpigues i Entenguis Produccions, Comissariat o els últims anys des de Priorat Centre d'Art, la feina de Vidal i Cortadellas ha estat de picar pedra, una visió internacional de la cultura catalana des de l'àmbit local. Alguns dels principals artistes que han transcendit a Europa i Amèrica ja havien

estat publicats a *Fenici* als anys vuitanta, ens explica l'artista i poeta Marcel Pey, col·laborador dels reusencs des de bon començament. Vidal i Cortadellas m'expliquen en una de les taules de l'espai comú de l'edifici d'Addend, que no ha estat fàcil sobreviure. De fet *addend*, tant en català com anglès significa, en matemàtica, quantitat que s'afegeix a una altra. En química, reactiu o element que és addicionat a un altre per a una reacció. Aquest component semàntic diu força del projecte enganyant. Vidal matisa: "A començaments dels anys vuitanta els nostres planteja-

ments eren els estàndards, som artistes, volem exposar, vendre i tenir un reconeixement pel nostre treball; se suposa que les galeries, els crítics, els mitjans de comunicació, el públic i els col·leccionistes estan en el seu lloc i fan la seva feina. Un cop comprovat que això no és així, busques solucions que permetin la continuïtat del teu treball –l'altra opció pot ser haver de plegar o restar invisibilitzat–, assumint els papers que haurien d'assumir altres, com poden ser la producció i la difusió de les propostes. Segons el moment, les circumstàncies, les necessitats i les oportunitats

s'ideen un seguit d'estratègies, que van de l'art postal a l'edició de publicacions, a les programacions sense espai, etcètera. I és l'evolució d'aquesta línia la que ens porta a la situació actual, en què una sèrie de circumstàncies fan possible disposar d'una infraestructura amb unes condicions en molts aspectes immillorables..."

La manera de relacionar un projecte cultural amb el paisatge i el territori parteix dels últims anys –del 2006 al 2013– amb Priorat Centre d'Art, una línia de treball que s'insereix en l'anomenat art públic –art d'interès públic–, que es caracteritza

perquè l'artista creador treballa en un context determinat, tenint en compte alguns aspectes d'aquest. L'artista s'apropa –conceptualment i físicament– a indrets, col·lectius, àmbits socials i problemàtiques per desenvolupar la seva proposta en relació amb aquests, "partint d'aquesta premissa és lògic que aquest nou projecte contempli la realitat social del seu entorn més immediat i hi incideixi des de l'àmbit artístic i cultural". Quan li pregunto si la llibertat és el preu de la independència, a propòsit dels gairebé quaranta anys de trajectòria independent ininterrompuda, conclou:

"No, el preu de la independència és la precarietat."

Aquesta residència privada i lliure, de recerca col·lectiva, ha estat una conclusió d'una experiència del tàndem amb altres col·laboradors. Cortadelles i Vidal argumenten que el fet que Talp Club a Reus (1996-2003) i Priorat Centre d'Art (2006-2013) no tinguessin espais fixos on treballar, ha fet que Addend busqués una altra fórmula, ubicada en un entorn rural amb pobles molt petits, la característica del qual és majoritàriament la producció vitivinícola, amb una part d'aquest territori classificat com a parc natural, amb pocs equipaments culturals: "El que és lògic és utilitzar aquesta mena d'espais, que en el fons són els que veritablement defineixen l'àmbit social del territori", va definir Vidal en una entrevista fa poques setmanes.

En una entrevista de tesi, Vidal va sintetitzar que durant molts anys, bàsicament, les polítiques culturals han consistit a programar les manifestacions culturals, de di-

Proposen un canvi de xip, de comprar a vendre

verses disciplines, que tocaven en cada moment: les obres de teatre que s'estrenaven aquella temporada, el grup de música que acabava de treure un disc, la pel·lícula que acaba d'arribar: "En general, una política basada, quasi exclusivament, en l'exhibició de propostes foranes, duta a terme a cop de talonari, com més recursos hi esmercis més propostes podràs exhibir. Amb l'agreujant que aquestes propostes són les que arriben a tots els programadors culturals del país i acaben conformant i uniformitzant, amb poques variants, les programacions de moltes ciutats. La línia que crec que cal defensar és la de producció, generar els nostres propis productes culturals, unes línies d'actuació que facin prevaldre les propostes que es generin en el propi territori, que el defineixin i ajudin a entendre'l. Aquesta política és molt més arriscada perquè és molt més fàcil triar entre les propostes acabades i homologades que generar-ne de noves, però les produccions pròpies són autòctones, ens expliquen com a societat i s'hi afegeix el tret diferencial respecte d'altres indrets, que fa que les puguem exportar, com a producte identitari i fins i tot com a producte comercial. Això també implicaria un canvi de xip en els programadors, que s'haurien d'especialitzar a vendre, en lloc de comprar." Un canvi de paradigma, en què aquests dos franciradors han estat pioners, gairebé en solitari. *

L'edifici de Josep Bunyesc amb la façana lateral de colors a la Morera de Montsant. Dos dels espais i, a sota, Montse Cortadelles i Francesc Vidal
ARXIU